הלכה · משנה תורה · מפרשים · מגדל עוז · ספר משפטים

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות מלווה ולווה

רבנו שם טוב אבן גאון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות מלווה ולווה

רבנו שם טוב אבן גאון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מגדל-עוז-על-משנה-תורה-הלכות-מלווה-ולווה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 5
פרק ד 7
פרק ה 8
פרק ו 8
פרק ז 11
פרק ח 11
פרק ט 12
פרק י 12
פרק יא 13
פרק יב 14
פרק יג 15
פרק יד 16
פרק טו 18
פרק טז 19
פרק יז 20
פרק יח 20
פרק יט 25
פרק כ 27
פרק כא 27
פרק כב 28
פרק כג 29
פרק כד 30
פרק כה 31
פרק כו 32
פרק כז 33

פרק א

הלכה א

מצות עשה להלוות לעני כו' עד לא תהיה לו כנושה. במכילתא אם כסף תלוה את עמי חובה אתה אומר חובה או אינו אלא רשות תלמוד לומר העבט תעביטנו חובה ולא רשות:

ומצות עשה לנגוש את העכו"ם עד למדו שזו מצות עשה. בספרי לנכרי תגוש זו מצות עשה:

הלכה ג

אסור לאדם להראות עד אם תבעו. במכילתא וסוף פרק איזהו נשך:

וכשם שאסור לזה לתבוע עד אל תאמר לרעך לך ושוב וכו'. פרק המקבל:

וכן אסור ללוה ליקח ההלואה וכו' עד חביב עליך כשלך. משנה במסכת אבות:

הלכה ד

כשיתבע המלוה וכו' עד ולא יביאם לב"ד. פרק הכותב ותקנת הגאונים ז"ל:

וגובין מכל קרקע עד יגבה מהן בעל חובו. בערכין פרק שום היתומים (דף כ"ג) :

הלכה ה

אין בעל חוב גובה עד שהכל לבעל חובו. במציעא פרק המקבל:

הלכה ו

היו לו מטלטלין או קרקע וכו' עד מצווין לפדותו. זאת הסכמת הגאונים הראשונים נ"ע:

הלכה ז

מסדרין לבעל חוב עד ויתנו לבעל חובו. פרק המקבל:

הלכה ח

מלוה שבא ליפרע עד סוף הפרק. פרק בתרא דכתובות:

פרק ב

הלכה א

דין תורה כו' עד כמו שביארנו. זה סדר הענין בלבד כדרך המחברים אבל עיקר הדינין ופרטיהן אחריהן לפנינו והביאור של זה הוא פ"א שהתחיל באלו ההלכות:

ואם לא נמצא כו' עד לך ותפוס אותן. גם זה הקדמת הסדר ורובו פרק המקבל:

הלכה ב

טען שיש לו והחביא אותן עד נכסיו של זה. כל זה מפרק המקבל ופ"ק דמציעא ותקנת הגאונים ז"ל והוראת עצמו לסדר אלו ההלכות למען ירוץ קורא בו:

הלכה ו

ראובן שהוא חייב לשמעון וכו' עד אלא בשבועה. פרק קמא דמציעא ובכתובות פרק שני ובגיטין פרק השולח:

וכן כל מי שיש עליו שטר חוב עד על שטרו של זה. פ' איזהו נשך:

הלכה ח

הרב שלוה מעבדו עד שהן מנדונייתה. בכתובות פרק מציאת האשה ובבבא בתרא פרק חזקת הבתים ופרק מי שמת ובגיטין פרק השולח וכן בכל התלמוד הלכה רווחת מה שקנתה אשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו ועבדא דמאן נכסי דמאן והאשה מעשה ידיה לבעלה:

פרק ג

הלכה א

אלמנה בין שהיא עניה וכו' עד שנאמר ולא תחבול בגד אלמנה: כתב הראב"ד ז"ל בשעת הלואה אין זה חובל עכ"ל: **ואני** אומר קושיא היא זאת לכאורה מן הסברא ולא ע"פ הגמרא ואי מסברא לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו נמי איכא למימר בשעת הלואתו אין זה חובל ואפילו הכי אשכחן פרק המקבל דמוקי ליה להדיא בין בשעת הלואתו בין שלא בשעת הלואתו ומתרגמינן למיסב משכוניה אלא מאי אית לך למימר דבלשון המקרא נקרא המשכון בלשון חבול ועבוט וכן הוא אומר לא תחבול רחים ורכב ועל כן נשנית המשנה ס"פ המקבל אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר לא תחבול בגד אלמנה כלשון ר"מ ז"ל ומתרגמינן לא תיסב משכונא כסות ארמלתא וכן בילמדנו פרשת אלה פקודי המשכן למה משכן משכן שנתמשכן פעמים שנים על ידיהן הוא שאנשי כנסת הגדולה אומרים חבול חבלנו שנתמשכן ב' פעמים ע"כ למדנו כי חבול ועבוט שייך במשכון ומינה דמתני' סתם בכל ענין נשנית ומ"ש עוד ולא ע"פ ב"ד הדין עמו דאי ס"ד שלא ע"פ ב"ד מאי שנא אלמנה משאר בעלי חובות הא בהו נמי כתיב לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו וכתיב בחוץ תעמוד ולא גרעה באלמנותה משאר בעלי חובות אלא ודאי אפילו ע"פ ב"ד וכלשון ר"מ ז"ל:

הלכה ב

וכן המלוה את חבירו עד כי נפש הוא חובל: כתב הראב"ד ז"ל לא נהיר עכ"ל: **ואני** אומר דעתו לומר בזה כמו שאמר על לשון האלמנה וכבר השבתי תשובה נצחת על זה ועל זה בחדא מחתא לקיים דברי ר"מ ז"ל ואינה צריכה לפנים והכל פרק המקבל:

ואם חבל מחזיר בעל כרחו עד לוקה: כתב הראב"ד ז"ל גם זה אינו במקצתן כי אותן שנתנו לחבול ביום או בלילה שקנה המשכון ונתחייב באונסיו אינו לוקה ומשלם עכ"ל: **ואני** אומר חס ושלום וכי פה קדוש רבינו הראב"ד ז"ל יאמר דבר זה הגע עצמך שמשכנו יום ראשון ולא החזירו לו אינו חייב מלקות מיד ודאי ולוקה תדע שהרי צריך התראה ואין מלקות בלא התראה ואם כן על כרחין מיירי דאיתיה למשכון בידיה בההיא שעתא ולא אהדר ומשום הכי לוקה ואם לא נגנב עד יום ששי ודאי משלם דהא קנייה מדרבי יצחק אלא ודאי אחד מן המעתיקים כתבו ותלאו בראב"ד ז"ל:

הלכה ג

חבל כלים הרבה של אוכל נפש כו' כשם שהרכב והרחיים וכו' עד לוקה שתים: כתב הראב"ד ז"ל זה אינו עכ"ל: **ואני** אומר לא ירדתי לסוף דעתו אחד למה אינו והלא רחים ורכב כל כלי בפני עצמו הוא ואין אחד מהם עושה מלאכה אלא אם כן חבירו עמו ואעפ"כ חייב שתים וגם כן נמי צמד בקר שני בקרים ואע"פ שאין אחד מהם עושה מלאכה בלתי חבירו למה לא ילקה שתים ועיקר זאת ההלכה במציעא פרק המקבל:

הלכה ד

המלוה את חבירו אחד עני עד הלוה מדעתו. במציעא פרק המקבל ופרק קמא דנזיקין ובמכילתא:

עבר בעל חוב ונכנס עד כבוא השמש: כתב הראב"ד ז"ל שבוש הוא זה אלא מפני שנתחייב באחריותו כדכתיבנא לעיל עכ"ל: **ואני** אומר גם אני השיבותי למעלה די והוא ודאי שלא נשתבש וכן כתב הר"מ ז"ל מקוצי. ועיקר ההלכה במציעא פרק המקבל:

ואם לא קיים העשה כו' עד מן השמות האלו. פרק המקבל:

הלכה ו

שליח ב"ד שבא למשכן וכו' וכל הנמצא בידו עד הלילה בלילה: כתב הראב"ד ז"ל אינו מחוור שהרי פסק למעלה וכו': **ואני** אומר מה ענין זה לזה מה שכתב למעלה הוא פרק שני ובסדר תקנת הגאונים ז"ל והסכמתו שלא יכנס הבעל חוב והשליח בית דין לבית הלוה אלא הלוה עצמו יוציא להם את העבוט שלא תקנו לעקור מגוף תורה דכתיב בחוץ תעמוד וכן הוא שכתב כאן שבא למשכן כו' רצה לומר כהלכתא שעמד בחוץ על פתח

הלוה והאיש הנושה הוציא את העבוט אליו החוצה על הסדר הזה והנה הלשון לפניך בפרק השני עיין עליו וכך תמצאנו וזה פשוט ועיקר הדין הזה במציעא פרק המקבל ומייתי לה פרק אלו מציאות:

היו לפניו שני כלים עד שלשים יום: כתב הראב"ד ז"ל כמו שאמרו סתם הלואה שלשים יום עכ"ל: **ואני** אומר עיקר זאת ההלכה פרק המקבל ובספרי והטעם הזה מוטעם לחכמינו מזמן רבותינו הקדושים נ"ע ואע"פ שאינו מפורש בגמרא להדיא:

ומשלשים יום ולהלן מוכר המשכון עד משאת מאומה. פרק המקבל:

הלכה ח

מי שהיה בידו משכונו כו' עד סוף הפרק. במציעא פרק השוכר את האומנין:

פרק ד

הלכה א

נשך ומרבית אחד הוא וכו' עד מיד הבנים. פרק איזהו נשך:

הלכה ד

הניח להם אביהם כו' עד מקבלין מהן. פרק הגוזל עצים ופרק איזהו נשך:

הלכה ו

שטר שכתוב בו ריבית עד מן המלוה ללוה. בניזקין פרק המניח ובמציעא פרק איזהו נשך ובבתרא פרק המוכר את הפירות ופרק קמא דתמורה:

הלכה ז

כל הכותב שטר רבית עד נתערבו עמה. הכל פרק איזהו נשך:

הלכה יא

המלוה את חבירו על המטבע עד וכן בכתובה. פרק הגוזל עצים:

הלכה יג

הורו מקצת הגאונים שהלוה שמחל וכו' יראה לי שאין הוראה זו כו' עד מועלת: כתב הראב"ד ז"ל בחיי ראשי הוראה נכונה היא א"כ כל מלוי ברבית יעשו כן להתיר להם את הרבית עכ"ל: **ואני** אומר גם רבותינו בעלי התוספות ז"ל כן נחלקו בזה ואין לי להכריע רק לדעתי הדיין יעשה מה שעיניו רואות:

הלכה יד

נכסי יתומים כו' עד סוף הפרק. במציעא פרק איזהו נשך:

פרק ה

הלכה א

העכו"ם וגר תושב וכו' ומצות עשה להשיך לעכו"ם עד וזה הוא דין תורה: כתב הראב"ד ז"ל אני לא מצאתי שמועה זו וכו': **ואני** אומר גדולים אחרים נ"ע בזה השיגוהו אמונה הדריכוהו אמנם נאמנה ראיתי ההיא דספרי שרצה הראב"ד ז"ל להטעות בה וכן כתב רבינו משה ז"ל בספר המצות שלו וסוף הברייתא ולאחיך לא תשיך זו מצות לא תעשה ופירוש כי כמו שהוזהרנו בלאו על לא תחנם לומר שלא ליתן להם מתנות חנם הוזהרנו בעשה אף כשנלוה אותם שלא נלוה אותם חנם אלא ברבית וקורא אני בזה והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה והפירוש שלו קרוב בעיני יותר:

הלכה ב

אסרו חכמים שיהיה ישראל מלוה את העכו"ם כו' עד כמו שביארנו בענין השותפות. הכל פרק איזהו נשך והביאור פרק ו' ופרק ח':

הלכה י

המשתתף עם חבירו כו' עד סוף הפרק. במציעא פרק איזהו נשך:

פרק ו

הלכה א

המלוה את חבירו סלע עד ואינו מוציא בדיינים. הכל במציעא פרק איזהו נשך:

הלכה ב

המלוה את חבירו לא ימשוך עבדו וכו'. לפיכך אם עדיין לא החזיר חובו כו' עד אינה יוצאה בדיינין: כתב הראב"ד ז"ל אין כאן מקום לשודא דדייני וכו': **ואני** אומר האמת יורה דרכו אבל עיקר הלכה זו פרק הגוזל עצים גמרא מתניתין דהגוזל פרה והזקינה כו' במעשה דרב יוסף בר חמא דהוה תקיף בעבדי דאינשי דהוה מסיק בהו זוזי ועביד בהו עבידתא כו' והדר ביה דאמר ליה רבא בריה דכיון דמסיק בהו זוזי מיחזי כרבית וא"ל הדרי בי ומייתי עלה נמי הדר בחצר חבירו כו' והדר ביה ומייתי לה נמי במציעא פרק איזהו נשך ואית ביה תרי לישני ובזה אין אני רואה ביניהם מחלוקת כלל כי הוא תלמוד ערוך לא נחלקו אלא במה שאמר לפיכך כו' שהם דברי סברא שקיבל ואין ספק במה שאמר כמו שיראו הדיינין ודאי וברור שאינו שודא דדייני שהרי לא הוזכר בגמרא אלא רצה לומר כפי מה שנראה בעיניהם עד שיצאו שניהן בשלום ובלא חטא דלא ליחזי

כרביתא כדאמר ליה רבא לאבוה וגם בחצר כן ואם הראב"ד נראה לו לחלוק בזאת הסברא יחלוק הן מסברתו הן בקבלתו מפי רבותיו הואיל ואין הדברים תלויים בראיות אין לי להכריע ביניהם כמו שכתבתי הטעם כמה פעמים והקדמתי בסדר זה החבור וכלל גדול אצלי בזה וכיוצא בו אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות:

הלכה ג

הורו רבותי שהמלוה את חבירו וכו' עד שנאמר לא תתן לו בנשך: כתב הראב"ד ז"ל חיי ראשי לא יפה הורו וכו': **ואני** אומר כבר כתבתי כמה פעמים כי כל מחלוקת התלוי בסברא ואין לו שורש בגמרא אין עסק בו לר"מ ז"ל במשנה תורה ושמו מוכיח עליו ואני כן נהגתי בזה החבור ודיו לר"מ ז"ל שרבותיו יודו לו והרוצה לחלוק יחלוק:

הלכה ד

המלוה את חבירו על השדה ואמר לו עד מפני שהוא רבית של תורה: כתב הראב"ד ז"ל אין הדעת מקבלת וכו': **ואני** אומר עיקר זאת ההלכה פרק איזהו נשך וכבר כתבתי שאני לא באתי לסתור בזה החבור אלא לבנות והנה עיניך רואות כמה משמרות ודחוקים הוצרך להשמר ולדחוק עצמו ויותר להחליף פירקין דנשך ורבית בפירקין דגזילה ולפסק ר"מ ז"ל ורבותיו וחביריו אין צריך דוחק כלל אלא תלמוד ערוך גמרא מתני' דהלוהו על שדהו כו' דאקשי ליה רבא לרב נחמן מדתניא אם אי אתה מביא לי מכאן ועד ג' שנים הרי היא שלי הרי היא שלו אמר ליה אני אומר אסמכתא קניא ומניומי אמר אסמכתא לא קניא ואקשינן ולמניומי קשיא מתניתין ופרקינן איבעית אימא מתני' רבי יוסי היא דאמר אסמכתא קניא ואיבעית אימא דאמר ליה מעכשיו ע"כ וקיימא לן בכוליה תלמודא דאסמכתא לא קניא הלכה רווחת וכלישנא בתרא דהיינו איבעית אימא ומינה תידוק לשמעתין דהכא ואינה צריכה לפנים אלא הלכה כרב נחמן דקי"ל הלכה כרב נחמן בדיני ועוד דהא תלמודא מאי קשיא ליה מדרב נחמן דאמר מודינא דאי שמיט ואכיל דלא מפקינן מיניה פריק ליה התם זביני הכא הלואה והכי סלקא מסקנא דשמעתין ועוד דאפילו במכר משכחת לה לעילא מהא שמעתא גמרא מתני' דמכר לו את השדה כו' דגרסינן תני רב ספרא ברבית דבי ר' חייא פעמים ששניהם מותרין כו' עד מכר לו בית מכר לו שדה ואמר לו כשיהיו לי מעות החזירם לי אסור לכשיהיו לך מעות אחזירם לך מותר ע"כ ובעי לאוקמה דלא כר' יהודה ומסיק מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ומהדרינן אמר רבא סיפא דא"ל מדעתי וזהו כלשון ר"מ ז"ל בלא דוחק כלל בדין הזה שהעתקתי ובגמרא הסמוך לו שאני מעתיק לפניך בס"ד ואם הדעות חלוקות כולם דברי אלהים חיים הם:

אבל אם אמר לו המוכר כו' עד הרי כל הפירות ללוקח. פרק איזהו נשך והיא שייעדתי בסמוך לכתוב:

הלכה ה

המוכר בית או שדה כו' עד שיחזיר לו מעותיו. פרק בתרא דערכין מייתי לה ועיקר פרק איזהו נשך כמו שכתבתי למעלה לשון הברייתא:

הלכה ו

מכר לו את השדה וכו' עד מה שאכל. פרק איזהו נשך:

הלכה ז

הורו רבותי שהמלוה את חבירו ומשכן לו שדהו וכו' עד כמו שהורו רבותי: כתב הראב"ד ז"ל אמת הוא זה שהחמירו בכרם יותר משדה ולא להקל במשכונא שדה אלא להחמיר במכירת כרם אבל מי שסובר במשכנתא בלא נכייתא שהוא רבית קצוצה אמר כן אף בשדה וכו': **ואני** אומר גם אני השבתי למעלה וכתבתי מה שיכולתי וחכם יוסף לקח ויצא מן הדוחק למנוחה ויבין דבר מתוך דבר כמו שהתניתי בהקדמה ומשם תשיב מה שאתה צריך להתבונן בזה ואם יהיו הדעות חלוקות יהיו ואין בכך כלום כי אלו ואלו דברי אלהים חיים הם רק אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות בפלגות רא"ו בי"ן גדולים חקרי לב:

הלכה ח

הורו מקצת הגאונים ז"ל שכל משכונא כו' וכן הורו שכל משכונא כו' עד ששכר בפחות. זה דעת ההלכות:

וכן אם התנה בעל השדה כו' עד הרי זה מותר: כתב הראב"ד ז"ל טעה בדבריהם כו': **ואני** אומר מה אשיב על תוכחתי וכי מי ידע דעת מקצת אותן הגאונים מי שראה תשובתן או שלא ראן ועוד אתמה אם ר"מ ז"ל לא הבין לשונם וכוונתם מי יבין ומי יחוש יותר ממנו אלא ודאי מקצתן היו אומרין כך וכל מה שכתב אח"ז וכן מה שכתב הראב"ד ז"ל שאלו המחמירין כו' ושאין משכונא מותרת להם אלא משכנתא דסורא בלבד תימה בעיני ומי לא ידע בכל אלה כי ר"מ ז"ל כתב כן כמו שהעתקתי לשונו ועיניך רואות לכך אמר לבי בקרבי שאין זה הלשון מיוחס לראב"ד ז"ל וחלילה וחלילה וחס לפה קדוש שיאמר דבר זה:

וכן אם התנה הלוה וכו' עד סוף הפרק כמו שביארנו. במציעא פרק איזהו נשך הוא עיקר הלכה ופ"א דהלכות שכירות הוא הביאור:

פרק ז

הלכה א

המלוה את חבירו ומשכן לו את השדה כו' עד ואין השביעית משמטתה. הכל במציעא פרק איזהו נשך:

הלכה ה

אע"פ שמשכונה זו אסורה היא עד ויסתלק. הכל פרק איזהו נשך:

הלכה ז

הממשכן בית או שדה ביד חבירו וכו' ואם אמר לו אל תמכרנה וכו' עד הרי זה מותר: כתב הראב"ד ז"ל קשה לי והא אסמכתא היא וכו': **ואני** אומר יישר כחו שהוסיף ביאור על ביאור כי עיקר הלכה זו פרק איזהו נשך גמרא מתני' דמכר לו את השדה והכי גרסינן לה משכן לו בית משכן לו שדה ואמר לו לכשתרצה ותמכרם לא תמכרם אלא לי בדמים הללו אסור בשויו מותר ושיילינן מאן תנא בדמים הללו אסור ומהדרינן אמר רב הונא בריה דרב יהושע דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה הא אמר צד אחד ברבית מותר ע"כ ועיניך רואות שהוא לשון ר"מ ז"ל ממש אלא שהוסיף ועל מנת כן אני מלוה אותך והתבונן בעצמך מי הביאו לכך אלא קושיית הראב"ד ז"ל ותירצה כתירוץ הראב"ד ז"ל ממש כדקיימא לן בכוליה תלמודא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ולא רצה לאוקמה להדיא בדאמר לו מעכשיו כלשון הראב"ד י"ל משום דכי מעיינת כולה שמעתין משכחת לה דמיירי בתנאה דהיינו נמי ע"מ ולא מוקי להדיא בדאמר ליה על מנת אלא ההיא דאם אי אתה מביא לי שכתבתי למעלה והפליא לעשות שבירר לשון כולל תנאי ואמוראי והם דברי הראב"ד ז"ל לכל בקי אלא שרצה לפרש למי שאינו בקי:

הלכה ח

מותר להרבות בשכר הקרקעות כו' עד סוף הפרק. פרק איזהו נשך:

פרק ח

הלכה א

אסור להרבות על המכר כו' עד קונה אותו וכן כל כיוצא בזה. פרק איזהו נשך:

הלכה ה

אסור לקנות פרי הפרדס כו' אבל אם קנה עגל בזול עד דבר מצוי: כתב הראב"ד ז"ל זה פירוש בתורי דנפיש פסידייהו ואיננו נכון עכ"ל: **ואני** אומר אם עליו אינו נכון בעיני

רבים וגדולים נכון ואילו אמר למה ולמה שמא הייתי טוען כנגדו כמו שטענתי בשאר המקומות אבל הכחשה בלא טענה אינה השגה ואין לי עסק בהן בזה החבור כי גם אנחנו יש לנו באותה הלכה פרק איזהו נשך נשך פירושין ופנים אחרים ומ"מ לא נרחיק דעות אחרים אלא נאמר אלו ואלו דברי אלהים חיים הם:

פרק ט

הלכה א

אין פוסקין על הפירות וכו' עד משישקענה בכבשן. פרק איזהו נשך:

וכן פוסק על כלי חרש וכו' בד"א בשהיה עפרן לבן וכו' עד אע"פ שאין לזה יש לזה. כך כתוב בספר המוגה בכתב ידו של ר"מ ז"ל וכתבו הראב"ד ז"ל בהשגותיו לפי שלא נמצא בספרו כי השמיטו הסופר ושניהם צדקו בדבריהם והסופר שהשמיט אתו תלין משוגתו:

וכן פוסק עמו על הזבל וכו' עד מצויין תמיד כפירות. במציעא פרק איזהו נשך:

הלכה ח

החמרין שנכנסו לעיר וכו' עד ומסעדין אותן: כתב הראב"ד ז"ל לא נהיר ולא צהיר עכ"ל: **ואני** אומר עיקר זאת ההלכה פרק איזהו נשך והטעם הזה ברור וסביר אצלנו ורבים מהראשונים והגאונים נ"ע פירשוהו והרוצה לחלוק עליו להביא ראיה כי יבא דברו וכבדנוהו:

הלכה ט

המוליך פירותיו ממקום למקום כו' עד סוף הפרק. הכל פרק איזהו נשך:

פרק י

הלכה א

כשם שמותר למוכר כו' הרי זה אסור וכו' עד באיזה זמן שיפרע: כתב הראב"ד ז"ל חדוש זה לא שמענו מעולם וכו': **ואני** אומר וכי חדוש זה בלבד הוא שחידש אצלנו כמה וכמה חידושין שמענו ממנו וזה אחד מן הטעמים המוטעמים על פי התלמוד פרק איזהו נשך כי פירות בפירות הם סאה בסאה האמור שם להדיא והזמן הקבוע הוא מדוקדק ממה שאומר בכל הפרק עד הגורן ולוה סתם ופורע סתם גם כן לשון הגמרא והוא ז"ל קבצם כעמיר גרנה:

הלכה ג

לא יאמר אדם לחבירו הלויני וכו' עד סוף הפרק. פרק איזהו נשך (דף עה):

פרק יא

הלכה א

המלוה את חבירו כו' עד זו היא מלוה על פה. בכתובות ריש פרק הנושא (דף ק"א) :

ואינו צריך לפרעו בעדים וכו' עד ושלם לו חובו. בפרק שבועת הדיינים (דף מא) :

לפיכך האומר היו עלי עדים וכו' עד ביד המלוה: כתב הראב"ד ז"ל אני קבלתי וכו':

ואני אומר רבים אמרו כן אבל לדעתנו וקבלתנו ששטרי הודאות והלואות מסתמא בקנין הם וסתם קנין לכתיבה עומד כמו שכתב ר"מ ז"ל בסמוך ובגמ' דכתובות ריש פרק אע"פ (דף נ"ה) פסיק תלמודא להדיא והלכתא קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה לא קנו מיניה צריך לאימלוכי ביה וכן הסכימו רבותינו בעלי התוס' ז"ל אלא שאמרו דנהי דלא צריך לאימלוכי ביה אם בא הלוה מעצמו ומיחה בהם שלא יחתמו ולא יתנו אין כותבין ונותנין ובזה רבו הסברות והראוי לפי ראות עיני הדיין לחקור ולדעת מפני מה זה מוחה או על מה הלוה את מעותיו ויעשה בענין שיוציא הדבר לאמתו:

קנו מידו שהוא חייב לו מנה עד אינו צריכין להמלך בו. בכתובות פרק אע"פ (דף נ"ה) ובבתרא פרק חזקת הבתים:

הלכה ב

לוה שכתב שטר וכו' עד שנמסר בפניכם. פרק שני דעדיות (משנה ג') ובבתרא פרק גט פשוט (דף קעה) :

הלכה ג

הוציא עליו כתב ידו עד ולא מן הלקוחות. פרק גט פשוט:

הלכה ד

כל מלוה בשטר כו' עד כמו שיתבאר. פרק גט פשוט ופ"ק דקידושין והביאור פי"א:

ומלוה על פה וכו' עד וקול יש לו. בבתרא פרק גט פשוט (דף קע"ו) :

הלכה ו

אין ההלואה שעל פה עד כמו שביארנו. בערכין פרק קמא ופרק שום היתומים (דף כ"ב) ופרק הניזקין (ד' מ"ח) והביאור בזה בפרק:

הלכה ז

לוה שאין לו מטלטלין עד ולא יביאם. בכתובות פרק הכותב (ד' פ"ו):

ואחר כך יורדין לבינונית וכו' עד כמו שיתבאר. פ"ק דנזיקין ובגיטין פרק הניזקין (ד' מ"ח) והביאור ריש פרק תשעה עשר:

במה דברים אמורים בזמן שנפרעין מן הלוה עד מן התורה. בכתובות פרק הכותב פרק מי שהיה נשוי (ד' צ"א) :

הלכה ח

מצוה על היתומים עד שמחיים תפס. בכתובות פרק הכותב ופרק מי שהיה נשוי:
היו הדברים שתפס שטרות עד אלא לראיה שבהן. בהלכות ר"י אלפס ז"ל פרק הכותב:

הלכה ט

יתומים שגבו קרקע עד שקרקע זו של אביהן היא. בכתובות פרק הכותב (דף צ"ב) ומייתי לה בפסחים פרק כל שעה (דף ל"א):

הלכה י

ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות כו' עד שהרי באחריות לקחה מראובן. בכתובות פרק מי שהיה נשוי ומייתי לה בפסחים פרק כל שעה:

הלכה יא

כבר תקנו גאונים אחרונים כו' עד סוף הפרק. כתבו ר"י אלפס ז"ל בהלכות פ' הכותב:

פרק יב

הלכה א

אין נפרעין מן היורשים אלא א"כ היו גדולים עד את השטר: כתב הראב"ד ז"ל הרב ז"ל אומר וכו': **ואני** אומר עיקר הדין הזה בערכין פרק שום היתומים (דף כ"ב) והטעם שכתב הראב"ד ז"ל נחלקו בזה הדין הרבה ומחלוקת ישנה היא ותליא באשלי רברבי והמחלוקות כולן רובן סברות:

הלכה ג

היתה המלוה רבית עד לאחר. בערכין פרק שום היתומים:
לפיכך אם קפצה עד והרי נשאת. זאת היתה הוראת הגאונים הראשונים ז"ל שהורו מסברא ההיא דערכין דלעיל שעיקרה פרק שום היתומים:

הלכה ד

הורו מקצת הגאונים ז"ל שאם הנכסים וכו' עד שנזקקין להן ולא חשו לחן האשה: כתב הראב"ד ז"ל הם לא חשו ומרימר שהוא בתרא וכן עולא חששו עכ"ל: **ואני** אומר גם זו אינה השגה שאצטרך להשיב עליו מכמה טעמים חדא שר"מ ז"ל לא גילה דעתו בזה אלא שכתב דעת מקצת הגאונים ז"ל ועוד ממ"ש מקצת מכלל שהיו אחרים חולקין עליהם

ועוד שאיני רואה מחלוקת בזה בגמרא אלא סברא וכבר כתבתי כמה פעמים שאין לנו עסק בסברות:

הלכה ה

צוה המורישן ואמר תנו מנה כו' עד יביא עדיו. בערכין פרק שום היתומים (דף כב) :

הלכה ז

קרקע שהיתה בחזקת קטנים עד אפוטרופוס. פרק שום היתומים (דף כג) ובבתרא פרק חזקת הבתים (דף לב) :

הלכה ח

כשנזקקין ב"ד לנכסי יתומים עד להגבות לאשה. פרק שום היתומים (דף כא) :

הלכה ט

כשכותבין האדרכתא על נכסי יתומים כו' עד סוף הפרק. פרק אלמנה ניזונת (דף ק) :

פרק יג

הלכה א

מלוה שבא ליפרע בשטר כו' עד שהנכסים האלו של פלוני הלוה הם. במסכת כתובות פרק הכותב (דף פח) ובהלכות:

הלכה ג

מלוה שבא לבית דין וכו' עד מה שטען: כתב הראב"ד ז"ל ז"ל יש כאן שבושין עכ"ל: **ואני** אומר כל זה מתשובת הגאון ז"ל הוא ונראה מלשון ר"ח ז"ל שהוא מסכים עמהם וגם הר"מ מקוצי ז"ל על דעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל כן כתב ואם הראב"ד ז"ל דבריהם נראין אליו שבושין ואינו בא בראיה וטענה לא אוכל אני להשיב נכונה והוא יטעום מתוק לחכו:

הלכה ד

אבל אם אמר המלוה איני יודע כו' עד על מי שטען שקר: כתב הראב"ד ז"ל על שיטתו הוא הולך וכו': **ואני** אומר תמה אני על זה הלשון וכי היכן מצינו תובע ברי שיטעון ויתבע אתה יודע שכך וכך אתה חייב לי נשתקע זה הדבר מן התלמוד ולא נאמר וסברא היא כי מי הוא שיכול לומר לחבירו בברי אתה יודע ואפילו ידע בתחלה שמא שכח עתה אלא ודאי טענת ברי הוא כשטוען אני יודע שאתה חייב לי כך וכך והתחלת זאת הפסקא כך הוא סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והמלוה אומר איני יודע כו' עד אבל אם אמר המלוה כו' וזהו ברי בכ"מ וכן הוא לשון הגמרא פ"ק דמציעא ובשבועות

פרק שבועת הדיינין ואין ספק אצלי שזה טוען ספק על טענת ברי של זה וגם הוא מודה בה שהדין דין אמת כר"מ ז"ל ורבותיו נ"ע וגם אין ספק בלבי שזה הלשון שבהשגות לא חברו ולא אמרו הראב"ד ז"ל:

הלכה ה

המלוה את חבירו וקבע לו זמן וכו' עד שמת מלוה. כך משמע פ"ק דבבא בתרא (ד' ו') בשמעתין דאין אדם עשוי לפרוע בתוך זמנו דאסקינא שאם אמר פרעתיך בתוך זמנו אינו נאמן וגרסינן לה בהדיא בירושלמי פ"ק דמכות:

סתם מלוה שלשים יום עד ויטול המלוה מיד. פ"ק דמסכת מכות והסכמת הראשונים ורבותיו נ"ע:

הלכה ח

המלוה נתנה להתבע בכ"מ כו' עד סוף הפרק. בניזקין פרק הגוזל ומאכיל (דף קיח) :

פרק יד

הלכה א

הפוגם את שטרו כו' עד תלמיד חכם אין נזקקין לשבועתו. בכתובות פרק הכותב (דף פ"ז) :

הלכה ג

הוציא עליו שטר מקויים כו' עד הרי זה מחלוקת בין הגאונים יש מי שהורה כו' ורבותי הורו וכו' אבל כל אלו הטענות וכו' עד ולזה דעתי נוטה: כתב הראב"ד ז"ל הרב ז"ל כתב זה בתשובה וכו': **ואני** אומר אילו לא היה כותב ר"מ ז"ל תחלה שהוא מחלוקת בין הגאונים או הוא לא היה מתיחס מתלמיד לרב ז"ל אולי הייתי אומר כן הוא שנתלה על זאת התשובה אבל מחלוקת הגאונים ז"ל קדם לרבותיו ולרב ז"ל כמה שנים וכבר חזר ואמר שרבותיו הורו כו' והם הם דברי הרב ז"ל ורבינו יהוסף אבן מיגש ז"ל אמור מעתה מחלוקת ישנה היתה והתשובה נכונה לפי עניינה ואין כאן השגה רק גלוי דעת זה בלבד שבה ואינה צריכה עוד תשובה:

הלכה ד

המוציא שטר חוב על חבירו עד בטלו שטר זה. פרק יש נוחלין (דף קכח) :

הלכה ה

הוציא עליו שטר חוב עד כשאר השטרות. פ"ב דנזיקין:

הלכה ו
הוציא עליו שטר מקויים עד כחרס הוא חשוב. בפרק חזקת הבתים (דף לב) :

הלכה ז
שטר שלוה בו ופרעו וכו' עד ונעשה כחרס. פ"ק דמציעא (דף י"ג ע"ב) :

הלכה ח
המוציא שטר חוב עד ועדיין שעבודו קיים. פרק חזקת הבתים (דף לב) :

הלכה ט
הוציא עליו שטר מקויים עד וכן כל כיוצא בזה. פרק שבועת הדיינין (דף מב) :

הלכה י
הוציא עליו שטר חוב עד כמו שביארנו. וזה מהוראת הגאונים ורבותיו והוראת עצמו:

הלכה יא
וכן הורו רבותי וכו' חזר ואמר כן היה לויתי וכו' עד ומשלם: כתב הראב"ד ז"ל אני אפרש כו': **ואני** אומר יפה פירש יישר כחו:

הלכה יב
מי שטען שפרע וכו' עד ואח"כ יתן לו. זה מהוראת הגאונים ז"ל:

הלכה יג
מי שהיה לו חוב על חבירו בשטר וכו' והורו רבותי שאפילו היה החוב וכו' עד ולפיכך קרע השטר או שרפו: כתב הראב"ד ז"ל אין דין זה מחוור ומלובן [דבשבועה מיהא יטול עכ"ל: **ואני** אומר אדרבה מחוור ומוסבר] ויש לי ראיה מפ"ק דמציעא דאמרינן בשטר הנמצא לר' שמעון שאם נפל ליד דיין לא יצא עולמית ואפילו רבי ור' יוסי לא פליגי אלא היכא דאיתיה לשטרא בעיניה קמן אבל היכא דליתא כלל גריע טפי מריעותא דנפל וחיישינן לפרעון ואי משום דהוי גו זמניה ואסקינן בבבא בתרא פ"ק דלא אמרינן עביד איניש דפרע בגו זמניה הכא כיון דאתבד דהוי ריעותא רבתא אמרינן:

וכן הורו רבותי שאפילו היה השטר וכו' עד אין שם חזקה: כתב הראב"ד ז"ל ואף זה לא נהיר ולא בהיר עכ"ל: **ואני** אומר כבר כללתי בסמוך ראיה לדברי רבותיו ז"ל ומינה להדין זה ועדיין אני אומר בזה דעד כאן לא פליג רבי ור' יוסי עליה פ"ק דמציעא (דף ז') אלא בשנים אוחזין בשטר מלוה ולוה דהא איכא למתלי דלוה אסתרוכי אסתריך בה ביד המלוה כיון שהמלוה מוחזק בחציה וא"כ בנפל ליד דיין שב"ד כמלוה הואיל וא"ל ממנו נפל אבל היכא דלא מוחזק לא איהו ולא דיין פטור הלוה כמו שכתב ר"מ ז"ל דאם איתא דלאו פריעא הוה נטורי הוא מנטר ליה והא סברא דמנהרא כנהורא דציהרא וטיהרא:

הלכה יד

שנים שאוחזין בשטר וכו' עד וישלם הלוה מחצה. פ"ק דמציעא (דף ז) :

ואם אינו יכול לקיימו כו' עד וילך לו. פרק ב' דכתובות (דף יט) :

האומר לחבירו מנה לי בידך עד סוף הפרק. הוראת הגאונים והסכמתו ז"ל:

פרק טו

הלכה א

המלוה את חבירו וכו' ועוד אם מתו מה יעשה וכו' אבל ודאי כו' עד וכזה ראוי לדון ולהורות: כתב הראב"ד אמת הוא שהנוסחאות מתחלפות בזה וכו': **ואני** אומר עיקר הלכה זו פרק שבועת הדיינין (דף מא) ואלמלא שהתניתי עם זה החבור לבנות ולא לסתור הייתי משיב על זאת אמנם צריך אני לדון לפניו בקרקע כתלמיד לפני רבו מה שאמר שקיים את שתי הנוסחאות והא דאיכא סהדי הא דליכא סהדי ניחא שפיר אי הוה ברייתות או משניות או מימרות דאמרינן הא מיירי הכי והא מיירי הכי ואי בשמעתין לימא לן מר הא הלכתא וסוגיא אזלא מפרשינן לה להאי גירסא הכי ולהאי גירסא הכי אנן דינא בעי לאגמורן והוה ליה לפרושי לן ואנהר עיינין דמן כמה שנין רברבנוהי משתבשין ועוד מאי דסיים אי אית ליה שטרא לא השמיעו הקורא יפה שהרי פירש ר"מ ז"ל ותמה אם כן עשו מלוה על פה כמלוה בשטר והדין עמו אלמא נלמוד מדבריו כי כל מה שטרח להאיר עינינו בהלכה זו לפי שהיה מלוה על פה וגם הבננו מדבריו שאם היה בשטר דיו בשובר כמו שכתב בכמה מקומות ושמא הייתי יכול לדקדק בשאר דבריו אם לא היה בהן סתירה ודי לי שאעמוד בשלי:

הלכה ג

התנה המלוה על הלוה כו' עד אצל פלוני. פרק שבועת הדיינין (דף מב) ובהלכות פרק הכותב:

הלכה ה

הרי שפרעו וטען המלוה עד וכן כל כיוצא בזה. כהוראת הגאון ז"ל:

הלכה ו

התנה הלוה שיהיה נאמן עד בלא שבועת היסת אינו נשבע. בהלכות הרב אלפסי ז"ל פרק הכותב:

הלכה ז

התנה המלוה שיהיה גובה כו' עד לאבד ממון חבירו: כתב הראב"ד ז"ל אלו הם דברי הרב ז"ל וכו' לקחו ממנו אחר התנאי אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו עכ"ל: **ואני** אומר הלכה זאת בגיטין פרק הנזיקין ושם השבנו בשיטתנו כיד אלהינו הטובה עלינו על הכל יתגדל וכאן אשיב על מה שהזכיר דאינהו הוא דאפסידו אנפשיהו אתמהה השתא ומה מלוה בשטר סתמא אלמלא דקי"ל בבבא בתרא ובכמה דוכתי דשטרא אית ליה קלא לדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל ולדעת רשב"ם והעומדים בשיטתן נ"ע דסהדי אית להו קלא לא הוה טריף מינייהו דהוה אמר לא הוה ידענא לך דמשעבדנא לך ובהאי תנאה מי שמעי אינשי ואית להו קלא בשוקא למימר פלוני קביל עליה כך וכך הא ודאי ליתא אלא העולם אומר פלניא איכא עליה שטרא ובתנאי כי הא לא סליק איניש אדעתא וסברא היא דודאי לא שמע בה דא"כ לא שדי איניש זוזי בכדי כדאיתא פ"ק דמציעא וכמה דוכתי וזה פשוט:

פרק טז

הלכה א

החוב באחריות הלוה עד משלם הלוה מחצה. בגיטין פרק הזורק:

הלכה ב

היה ראובן חייב לשמעון מנה ואמר ללוי הולך לשמעון וכו' עד שיגיע ליד שמעון כל חובו: כתב הראב"ד ז"ל אחריות לוי השליח וכו': **ואני** אומר עיקר הלכה זו סוף פ"ק דגיטין (ד' יט) והיא פלוגתא דרב ושמואל ותניא כוותיה דרב דאמר הולך כזכה ואם בא לחזור אינו חוזר וכן פסקו כל הפוסקים וכתב ר"י אלפס ז"ל כי במלוה ופקדון הולך כזכה ואם בא לחזור אינו חוזר לפיכך אם מחזירו בלא דעת המלוה פשע ואם העני ואין לו ממה שיגבה ממנו השליח חייב כמ"ש ר"מ ז"ל בעצמו בסמוך ואני מוסיף אם כפר או מת או הלך למדה"י וכיוצא בזה נמצא השליח חייב באחריותו:

הלכה ג

ראובן שהיה חייב לשמעון מנה וכו' עד קיים שוברך והפטר. פרק מי שמת בבלי וירושלמי:

הלכה ד

כבר ביארנו בהלכות מקח וממכר וכו' עד השאר מראובן. הביאור פ"ו מה' מכירה ועיקר ההלכה בירושלמי:

הלכה ה

חנוני שהיה נותן עד שניהם ליטול. בשבועות פרק כל הנשבעין (דף מה) :

לפיכך אם מת החנוני עד נשבע היסת ונפטר. מתשובת הגאון ז"ל:

הלכה ח

שטר שהיה ביד שליש עד סוף הפרק. בסנהדרין פרק זה בורר (דף לא) ובמציעא פ"ק (דף כא) :

פרק יז

הלכה א

מלוה שמת ובא היורש עד אין מוציאין מידם. בשבועות פרק כל הנשבעין (דף מה) והביאור בזה הפרק עצמו:

לפיכך שט"ח של יתומים כו' עד ונפרע מיורשי לוה. פרק קמא דכתובות ובשבועות פרק כל הנשבעין (דף מה) והביאור בזה הפרק:

הלכה ה

אין דנין מדין זה וכו' עד כאומר לא פרעתי דמי. בשבועות פרק כל הנשבעין ובכתובות פרק הכותב (דף פ"ח):

וכן מלוה שבא להפרע עד כאומר לא פרעתי. פרק יש נוחלין:

הלכה ז

יורש שבא להפרע עד נשבע אפילו ליורשי מלוה. פרק הכותב:

הלכה ח

יורש קטן שהיה שט"ח כו' עד בחיי אביהם. פ"ק דב"ב (דף ז ע"ב) :

הלכה ט

המוציא שט"ח על חבירו עד מגבהו. פרק בתרא דכתובות (דף ק"י) :

מכאן אתה למד עד סוף הפרק. הסכמת הגאונים ז"ל ורבותינו נ"ע והביאור פי"ט דהלכות עדות:

פרק יח

הלכה א

המלוה את חבירו וכו' עד וזהו הנקרא טורף. פ"ק דמציעא (דף יד) :

בד"א בקרקעות שהיו לו עד שבממון קיים. פרק חזקת הבתים (דף מ"ד) :

הלכה ג

עשה שדהו אפותיקי עד מן המשועבדין לעולם. פ"ק דנזיקין ובהלכות בגיטין פרק השולח וביבמות ירוש' ריש פרק אלמנה לכהן גדול:

הלכה ד

עשה שדהו אפותיקי לב"ח וכו' עד אבל אם מכרה ממכר עולם אינה מכורה: כתב הראב"ד ז"ל לא הבחין ולא הבין דרך הירושלמי אשר מצא על זאת המימרא עכ"ל: **ואני** אומר כבר קדמני בזה רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל והשיב תשובות נצחות בספר מלחמות וז"ל בגיטין פרק השולח כתוב בהלכות ירושלמי על העושה שדהו אפותיקי לבעל חוב ולכתובת אשה ומכרה מכורה והלוקח יחוש לעצמו רשב"ג אומר לאשה בכתובתה אינה מכורה שלא עלה על דעת שתהא אשה מחזרת על בתי דינין הוי בשמכרן לשעה אנן קיימין אבל מכרן לעולם אינן מכורין [ומה] שכתב הראב"ד ז"ל אני איני יודע למה הביאו כאן כי אין זה דומה למה שאמרו בשמועה זו כי מה שנאמר כאן הוא באפותיקי סתם ולאשה בכתובתה לא באותן ג' שדות שנכתבו בכתובתה שקבלן עליה כצאן ברזל אלא באפותיקי אחר שהוא חוץ לכתובתה ואותה הברייתא שהוזכרה בירושלמי באפותיקי גמור לבעל חובו ולאשה באותן שלש שדות של צאן ברזל שנכתבין לאשה בכתובתה ועליהם אמרו מכורה לשעה והלוקח יחוש לעצמו שאם לא הניח שאר נכסים כשיבא לגבות תהא יוצאה מתחת ידו לפי שאינן מכורין לעולם ואילו באפותיקי האמור בשמועתנו אמרו גובין משאר נכסים אלמא אותה שדה של אפותיקי מכורה לעולם וש"מ דבאפותיקי סתם קאמר ורשב"ג פליג בתרוייהו דבאפותיקי סתם אמר רשב"ג מכורה לשעה אבל כשתבא האשה לגבות גובה ממנו ובאפותיקי גמור שהן ג' שדות של צאן ברזל אפילו לשעה אינן מכורין ונראה לי דבאפותיקי סתם קיי"ל כרבנן שגובין משאר נכסים אחד בעל חוב ואחד כתובת אשה בשטפה נהר אבל נכסי צאן ברזל הלכה כרשב"ג שאפילו לשעה אינן מכורין דהא איפליגו בהו ר' יוחנן ור' אלעזר בירושלמי והכי איתא התם ר' יעקב בר אחא אמר בנכסי צאן ברזל פליגי ר' יוחנן ור' אלעזר ר' יוחנן אמר אם מכרן אינן מכורין אמר לו ר' אלעזר אוכלין בתרומה ואת אמר מכרן אינן מכורין א"ל הרי עבדי מלוג אוכלין מכחו ואת אמר מכרן אינן מכורין משלך נתנו לך בדין הוה שלא יאכל בתרומה והם אמרו אוכלין והם אמרו מכרן אינן מכורין במה אנן קיימין בשמכרן לשעה אבל מכרן לעולם דברי הכל אינן מכורין אם במכרן לעולם אבל מכרן לשעה דברי הכל מכורין נשמעינה מן הדא העושה שדהו אפותיקי לבעל חובו ולכתובת אשה ומכרה מכורה והלוקח יחוש לעצמו רשב"ג אומר לכתובת אשה אינה מכורה

כו' הוי בשמכרן לשעה אנן קיימין אבל במכרן לעולם דברי הכל אינן מכורין ר' אלעזר כרבנן ר' יוחנן כרשב"ג וכיון דקאי ר' יוחנן כוותיה הלכתא כוותיה ואמרינן נמי ייחד לה ארעא בארבעה מצרנהא או אפילו בחד מצרא שקלא ליה בלא שבועה בין מן היורשין בין מן הלקוחות אלמא אינו מכור כלל שאם היה מכור אינו יוצא מרשות לוקח בלא שום שבועה ובגמרא המכנסת שום לבעלה ורצה הבעל למכור לא ימכור ואמרינן נמי בכתובות כל היכא דאמור רבנן לא ליזבון אע"ג דזבן לא הוי זביניה זביני אא"כ פירשו אם מכרו מכור דקא מפרש לענין נכסי מלוג לאשה פרק האשה שנפלו לה נכסים וסלקא שמעתא בהכי הילכך אפילו לשעה אינן מכורין כנ"ל באמת, ע"ד כא"ן דבר"י הר"ב מכאן ואיל"ך דבר"י התלמיד:

אמר המחבר וזה הירושלמי נשאל עליו רבינו הגדול ז"ל והשיב שהוא באפותיקי סתם והלוקח יחוש לעצמו להשאיר נכסים לבעל חוב לדחות אצלם שיאמר לו הנחתי לך מקום לגבות ממנו והוא הברייתא ששנויה כאן בגמרא שלנו וכבר נמצא במסכת שביעית בפ' אחרון גירסא ירושלמית המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה ר' אחא אמר מכורה לשעה ר' יוסי אמר אינה מכורה לשעה והוינן בה הכותב שדהו אפותיקי לאשה בכתובתה ולבעל חוב בחובו ומכרה הרי זו מכורה והלוקח יחוש לעצמו ופריק מתניתא בשאמר יהא לך פרעון מזו מה פליגין בשאמר לא יהא לך פרעון אלא מזו וה"ז מבואר וא"ת מה יחוש הלוקח לעצמו יותר משאר הלוקחים ממי שיש עליהם בעל חוב וכתובה י"ל ששאר מלוין דעתן להסתלק במעות ומחזרין אחריהם וזה דעתו על אותה [שדה] והוא יחזור לגבותה ממנו ועוד לפי שכל המלוין צריכין שבועה וזו כיון שייחד לה אינה צריכה שבועה א"נ מילתא בעלמא קאמר יחוש כשאר לוקחין משועבדין וענין הירושלמי שבמסכת יבמות ברור הוא שנחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר בנכסי צאן ברזל ר' יוחנן אמר אינן מכורין דידה הוו ור' אלעזר אמר מכורין ברשותיה קיימי ושאלו בגמ' במכורין לשעה פליגי דר' יוחנן מבטל המכר מיד דומיא דנכסי מלוג שלה או במכורין לעולם פליגי ור' אלעזר מקיים המכר לעולם וגובה משאר הנכסים שיש להן אחריות אבל מהן אינו גובה לעולם דמטלטלי דבעל נינהו והביאו ראיה מזו הברייתא דהעושה שדהו אפותיקי דפליגי רשב"ג ורבנן ואין דרכה של אשה לחזר אחר בתי דינין אמרי אתיא דר' אלעזר כרבנן ודרבי יוחנן כרשב"ג הוי בשמכרן לשעה אנן קיימין ור' יוחנן מבטל מפני שאין דרכה של אשה לחזר אחר בתי דינין ואין לה עסק עם אחרים ואפי' מחיים דבעל בטל המקח ור' אלעזר סבר כרבנן הילכך אין חוששין לכך עד שתבא לגבות ואם לא מצאה נכסים גובה מהן כדין אפותיקי זהו דרך הירושלמי ברור ומפורש ורבינו הגדול שכתב גבי שדה

הוי בשמכרן לשעה אנן קיימין אבל במכרן לעולם דברי הכל אינן מכורין שיטה שבגמ' ירושלמית תפס ודבר פשוט דמשדה של אפותיקי ודאי גובה ממנו אם אין לו שאר ולא הוצרך הירושלמי הזה לדעת חכמים אלא לומר דהעושה שדהו אפותיקי גובה משאר נכסים השנויים בגמרא שלנו כשמכרה לאחר הוא והיא הברייתא השנויה בירושלמי:

ואני חוזר עתה לדינו של הראב"ד ז"ל באפותיקי מפורש שהוא מבטל המכר לשעה ואין דינו נכון וכבר נדחה הדין הזה מהיותו נלמד מן הירושלמי שאינו אלא באפותיקי סתם ומחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר בנכסי צאן ברזל שלה הוא ובגמרא שלנו מפורש בפלוגתא דמכנסת שום לבעלה היא אומרת כליי אני נוטלת והוא אומר דמים אני נותן רב יהודה אומר הדין עמה משום שבח בית אביה דידה הוו ואיתמר עלה נמי אע"ג דתניא כוותיה דר' אמי מסתברא כוותיה דרב יהודה משום שבח בית אביה דשמעת מינה דליתיה להאי דינא אלא בנכסי צאן ברזל שהכניסה מבית אביה דאינון שבח שלהן אבל בשדה שכתב לה אפותיקי משלו לכתובתה התוספת הדין עמו וכיון שהדין עמו ליתן דמים מכורין הן כדמוכח התם בגמרא בהדיא דמייתי תניא כוותיה דרב יהודה דהדין עמו מדתניא רצה הבעל למכור לא ימכור וכו' וכן הא דאיתמר בכתובות ייחד לה ארעא בארבעה מצרנהא או בחד מצרא נוטלת בלא שבועה לא שלא תהא מכורה כלל אדרבה מדאיצטריך להו למימר גובה בלא שבועה ש"מ שהמקח קיים עד שעת גביית כתובתה אלא שאין לחוש להתפסת צררי אחר היחוד הזה שכבר סמכה דעת שניהם עליו דאילו במקח בטל מיד לא איירי התם דבשבועה של יתומים עסקינן תדע שהרי לענין אפותיקי סתם או מפורש אין בו חילוק בין מצר לו מצרים אחד או ארבעה או שלא מצר כלל אלא שייחד שדה שיש בעיר פלונית משועבדת לך ולא יהא לך פרעון אלא ממנה אלא דין אחד לשבועה מפני סמיכות דעתה של אשה ושל בעל ותדע דהא מטלטלי ואיתנהו בעינייהו בלא שבועה ואם מכרן מכורין אף לעולם שהעושה שורו אפותיקי לבעל חוב ומכרו אין בעל חוב גובה ממנו ולא כתובת אשה דטעמא משום דלית לה קלא הוא לא שנא בעל חוב ולא שנא כתובת אשה והכא לא איירי בדאקני מטלטלי אגב מקרקעי כדרבא ועוד שהרי נחלקו בירושלמי באפותיקי מפורש לבעל חוב ור' אחא אמר מכורה לשעה וסוגיין בגמרא דילן כוותיה כדמשמע בהדיא בבבא מציעא ובשאר דוכתי טובא דלוקח שדה של אפותיקי מפורש מקחו מקח אינו אלא שלא יסלקנו לוקח בדמים בשעת גבייה אבל לוה מסלקו בזוזי אפילו בשעת תביעה והרי הרב ז"ל מודה כן וכיון שבעל חוב מכרו מכור לשעה אף באשה למה יבטל מכר מיד לא מצינו לדעת חכמים שיפה כח אשה משל בעל חוב אלא אדרבה מקולי כתובה אנו שונין בהן בהרבה מקומות ולא שמענו הדעת הזו אלא לרשב"ג

שהוא שונה חומרי כתובתה בכ"מ ואין הלכה כמותו ואל תשיבני יבמה שמבטלת מקח מיד כדאיתמר בכתובות בין חלק ואח"כ ייבם בין ייבם ואח"כ חלק לא עשה ולא כלום דהתם כבר הגיע שעת גבייתה של כתובה זו שלה והעמידו כל הנכסים ברשותה ועשו אותן כאילו הכניסתן מלוג ליבם וכבר פירשתי בחבור הזה במסכת יבמות בהא דתניא התם המכנסת שום לבעלה ורצה הבעל למכור לא ימכור מכרו שניהם לפרנסה זה היה מעשה לפני רשב"ג ואמר הבעל מוציא מיד הלקוחות דרישא ודאי בשום שלה הלכה פסוקה כדרב יהודה דאמר הדין עמה משום שבח בית אביה בשום שלו לא ימכור מכר הוא בין לפרנסה בין לשאר דברים הוא אינו מוציא מיד הלקוחות לעולם היא מוציאה מידם לכשתבא לגבות כתובתה מהן ודברי רשב"ג שאמר הבעל מוציא משום דקסבר מקח בטל מהן מיד לפי שאין דרכה של אשה לחזר אחר בתי דינין הילכך אפילו הוא עצמו מוציא אין הלכה כן זהו שכתב בהלכות והאי מכרו שניהם לפרנסה דקאמר רשב"ג הבעל מוציא לא איפשיטא שפיר דנעביד מעשה ובגמ' נמי רמיזא דתניא כוותיה דר' אמי עבדי צאן ברזל יוצאין בשן ועין לאיש ותניא כוותיה דרב יהודה המכנסת שום וכו' ואמר רבא אמר רב נחמן הלכה כרב יהודה וא"ל רבא לרב נחמן והתניא כוותיה דר' אמי א"ל אע"ג דתניא כוותיה דר' אמי הלכה כרב יהודה משום שבח בית אביה מדקא הוי בה רבא בהאי לישנא והתניא כוותיה דר' אמי משמע דכר' אמי תניא וכרב יהודה לא תניא אלמא חוששין היו לזאת הברייתא שבלשון יחיד הם שונין אותה לרשב"ג ולא לרבנן ודע שכבר נמצא למקצת הגאונים כן דבשדה שהכניסה צאן ברזל מקח בטל מיד אבל לא בשאר נכסים כולן ומי שרוצה לקיים הלכה כרשב"ג במכרו שניהם לפרנסה לפי דעתי יפרשו שום שהכניס לה משלו כגון שהכניסה לו ממון של נדוניא ושמו שדה שלו כנגד ממון הנדוניא וכתב לה שיהא אותו שדה במקום השום ואחריות השדה על כל נכסיו בזו אמרו שאע"פ שלא הוחזק שדה לבני משפחה יש בו משום שבח בית אביה והרי הוא לה קנוי כממון הנדוניא והדין עמה ליטול אותו משום שבח בית אביה לפיכך מכר בטל בו מיד והויא כרבא והתניא כוותיה דר' אמי יש לפרש משום דס"ד דרב נחמן משום סיוע דברייתא פסק כרב יהודה ואקשי ליה אטו כרב יהודה תניא כר' אמי לא תניא ואמר ליה אע"ג דתניא נמי כוותיה מסתברא כרב יהודה ואין דרך מתחוור לפסוק הלכה כאותה ברייתא אלא בענין הזה וכיוצא בו דמ"מ בנכסים שלו בין של אפותיקי סתם בין של מפורש המקח קיים עד שתבא לגבות כתובתה ושוב חפשתי בדברי הגאונים ומצאתי לבעל המתיבתא שכתב בפירוש אותן שלש שדות אחת שכתב לה שום משלו דשיימינן לתכשיטין ולמאני כלומר דנדוניא ואמר לו דמיהון כן וכן ודמי ארעא כן וכן הא ארעא

חלופיהן ופטירנא מן אחריות תכשיטיה ומאני קרובים דברי הגאון לדברינו והאמת יורה דרכו עכ"ל בספר המלחמות מסדר נשים ועיניך הרואות כי ר"מ ז"ל הבחין והביא דרך הירושלמי שמצא שם בזאת המימרא מפ"ק דנזיקין ובגיטין פרק השולח והדרך הארוכה כמה וכמה קצרה כמה וכמה כפי קבלתו וסברתו וכן כל מדברותיו לא זז ממדת רבותיו ולשונם וענינם שוב מצאתי לר"מ ז"ל מקוצי שכתב כן אות באות:

הלכה ה

עשה עבדו אפותיקי וכו' עד שאין לו קול. פ"ק דנזיקין ופרק המניח וברי"ף חזקת הבתים (דף מד) :

הלכה ו

עבד שעשאו רבו אפותיקי וכו' עד עבדי אתה. בגיטין פרק השולח (דף מ) והביאור פרק א' ופרק חמישי דהלכות חובל ומזיק. (הרב השמיט ההשג"ה והי"א מתורצת בספרו ופרק ז' מהלכות חובל ומזיק ע"ש ובמגיד משנה ובלשון ספר המלחמות דלעיל יעק"ב):

הלכה ז

המקדיש נכסיו אין בעל חוב עד כמו שביארנו בערכין. במסכת ערכין פרק שום היתומים (דף כג) :

הלכה ח

בעל חוב שבא לטרוף כו' עד סוף הפרק. פרק מי שהיה נשוי (דף צא) :

פרק יט

הלכה א

כשיורדין ב"ד לנכסי הלוה עד בפני לווין. פ"ק דנזיקין (דף ח) ובגיטין פ' הניזקין (דף מח) :

בד"א כשבא להפרע עד מן הזיבורית. בערכין פרק שום היתומים (דף כא כב) ובגיטין פרק הניזקין ובשבועות פרק שבועת הדיינין:

הלכה ב

אין נפרעין מנכסים משועבדין עד כאילו אינן. בגיטין פרק הניזקין (דף מח נ') ובכתובות פרק מי שהיה נשוי:

הלכה ג

ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון וכו' עד הנחתי לך מקום לגבות ממנו. פ"ק דנזיקין (דף ח') ובכתובות פרק מי שהיה נשוי (דף צב) :

הלכה ד

כבר ביארנו שהניזקין וכו' עד ששייר לפניו. הכל פ"ק דניזקין ובגיטין ריש פרק הניזקין והביאור כל אחד מהם במקומו הניזקין פ"א דהלכות נזקי ממון ופי"ד ובהלכות חובל ומזיק פ"ז. **וכתובת אשה בזיבורית**. בזה הפרק ופי"ו מהלכות אישות:

מכרן לג' בני אדם וכו' עד טורפין מן השני. הכל פ"ק דנזיקין:

מכר הלוה שדה ללוקח וכו' עד וכן דין האשה בכתובתה: כתב הראב"ד ז"ל זה הפי' למה שאמרו וכן ב"ח ושני לקוחות וכו': **ואני** אומר בעל כרחי אני צריך לומר כי לשון זה לא יצא מפי רבינו הראב"ד ז"ל או ספרו היה חסר או הקורא לא השמיע לאזניו והנני אובין בארעא לישראל ואתה הט אזנך ודע כי שלהי פרק מי שהיה נשוי (דף צה) מי שהיה נשוי שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה הראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך השניה מוציאה מיד הלוקח והראשונה מיד השניה והלוקח מיד הראשונה וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב ע"כ לשון המשנה וכתב הר"מ ז"ל על ציורה פי"ז דהלכות אישות בדיני הכתובה דדמי לה ובכאן ציורה בדין ב"ח כסיפא דידה בענין ב"ח דדמי ליה בזה הלשון שהעתקתי שהוא שילהי זה הפרק והוא כפי' המשנה ולא כמו שכתב הכותב בהשגות ופירש הא דגרסינן עלה גמרא דפרק מי שהיה נשוי תנא וכן ב"ח ושני לקוחות כתבה למעלה מזאת הפיסקא וז"ל מי שלוה מאחד ואח"כ מכר הלוה נכסיו לשנים וכתב ב"ח ללוקח השני דין ודברים אין לי עמך וקנו מידו אינו יכול לטרוף מלוקח ראשון שהרי אומר לו הנחתי לך מקום לגבות ממנו אצל בעל חובך והם הנכסים שקנה לוקח שני אחרי ואתה הפסדת על עצמך שהרי סלקת עצמך מהן וה"ה לאשה בכתובתה אם כתבה לשני אבדה כתובתה ואינה יכולה לטרוף אבל אם כתבו לראשון גובין מן השני עכ"ל וכן פירשה ז"ל וכן פירשה ר"מ ז"ל מקוצי מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל אות באות וזה פשוט שאם הם לשון ההשגות מוכיח שיש בלשון טעות סופר מפורסם דוק ותשכח ואם אמת שיצא מפי הראב"ד ז"ל ואף כי ראה ושמע הספר הישר לא היה אלא לצדק דברי שניהם והודה בלשונו זה שלא ראה לעולם בספרי ר"מ ז"ל טעות גדול כי אם זה ואינו כלום ממילא נתבטלו האחרים והיא הודאה גדולה מפיו הקדוש ועל זה הנחתי ידי על בני מעי ואמרתי שישו בני מעי שישו לדברי ר"מ ז"ל אם גדולה שבהן כך קטנות שבהן על אחת כמה וכמה:

פרק כ

הלכה א

מי שיש לו עליו חובות עד אע"פ שהוא אחרון. בבבא בתרא פרק מי שמת (דף קנז) ובכתובות פרק מי שהיה נשוי (דף צ) :

קידם אחר משאר כו' עד זכה בהן אחר. בכתובות פרק הכותב (דף פד) ובגיטין פ"ק (דף יא) :

הלכה ג

שטרות שזמנן כולן כו' עד סוף הפרק. הכל פ' מי שהיה נשוי (ד' צב צג) :

פרק כא

הלכה א

בעל חוב כו' עד כמו שביארנו. פ"ק דמציעא (דף ט) ובב"ב פ' מי שמת והביאור בזה הפרק:

לפיכך ראובן שלוה משמעון כו' עד על הדרך שפירשנו כו' עד אפילו הן מאה. פ"ק דמציעא והביאור בזה הפרק:

הלכה ב

כל הפירות שאכל הלוקח כו' עד וגובה מן השבח. במציעא פ"ק ובנזיקין פרק הגוזל עצים:

הלכה ג

מתנה ששבחה וכו' עד גובה את כולה: כתב הראב"ד ז"ל דעת יחיד הוא זה וכו': **ואני** אומר עיקר זו ההלכה פ"ק דמציעא (דף טו) ודיו לר"מ ז"ל שיאמר כלשון רבותיו ויסכים עמהם:

ואם קיבל הנותן עד בהוצאתו כלום. פ"ק דמציעא:

הלכה ד

וכן יתומים שהשביחו עד מן השבח כלום: כתב הראב"ד ז"ל גם זו דעת יחיד היא וכו': **ואני** אומר דברי המפרשים רבים אצלנו גם בזאת פ"ק דמציעא והארכנו בה במקומה בשיטתנו אבל די לר"מ ז"ל שכתב כדעת רבותיו נ"ע:

אבל אם שבחו נכסים מאליהן עד את דמיו. פ"ק דמציעא:

הלכה ו

היתה השדה אפותיקי וכו' עד מן המוכר: כתב הראב"ד ז"ל לא ידעתי מהו וכו': **ואני** אומר אטו דידיה היא שמעתא היא פרק הגוזל עצים ופ"ק דמציעא ור"י אלפס ז"ל כתבה שם באורך הלשון ומ"ש הראב"ד ז"ל מקשה הוא ומראה עצמו כאילו אינו יודע ואין שם מקום להסתפק לפי דעתי כלל שהרי שמין ההוצאה לבד והשבח לבד ורואין איזה מהן יתר וחולקין אותו כדבריו וכן הוא בהלכות ואין זו צריכה לפנים ור"מ ז"ל גומר החילוקין כולן בלשונו וגם אני מצמצם להראות אות בדבריו ואם היה טעות בספרו יתקן וז"ל ואם היה השבח פחות מן ההוצאה אין לו מן הטורף אלא דמי חצי השבח וחוזר וגובה מן המוכר חצי השבח שנטרף בלבד עכ"ל המוגה מן הספר שהעיד עליו בחתימת ידו שהוגה לפניו ע"כ:

הלכה ז

בעל חוב שבא לטרוף כו' עד סוף הפרק. במציעא פרק המקבל (דף קי) והאחרונה פרק הגוזל עצים:

פרק כב

הלכה א

סדר גביית החוב כו' עד מסלקין אותו. פרק גט פשוט (דף קעד) :

אמר הלוה הריני משלם עד בית דין גובין מהן. פרק הכותב:

ואם רצה המלוה וכו' עד להביא ערב עד שיתן. זו מהסכמת הגאונים ז"ל:

שלמו השלשים יום כו' עד ומתירין לו נדויו. בנזיקין פ' הגוזל ומאכיל (דף קיב) :

הלכה ד

אין כותבין אדרכתא עד על נכסיו מיד. בנזיקין פ' הגוזל ומאכיל:

הלכה ה

זה שאמרנו שאם לא בא עד תשתדך. האמירה בזה הפרק ועיקר ההלכה פרק הגוזל ומאכיל וכתב ר"י אלפס בהלכות פרק הכותב:

הלכה ו

כיצד כותבין האדרכתא עד כמו שביארנו. הכל הסכמת הגאונים ז"ל פרק גט פשוט והביאור ריש פרק אחד עשר:

ומכריז עליה ל' יום עד בקנינו. הכל תקנת הגאונים ז"ל פרק גט פשוט:

הלכה יב
ומאימתי אוכל הטורף וכו' עד ההכרזה. במציעא פרק המפקיד (דף לה) :

הלכה יג
כל אדרכתא עד אינה שומא. בבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קסט) :

הלכה יד
שלשה שירדו וכו' עד שמין ביניהן. בב"ב פרק בית כור (דף קו) :

הלכה טו
ב"ד ששמו לטורף וכו' עד כזה הורו: כתב הראב"ד ז"ל אפשר בשלא הכריזו קאמרי עכ"ל: **ואני** אומר אפשר אינה השגה ואם היא מחלוקת דיו לר"מ ז"ל שכל המורים מודים וגם טענה אין בהשגת המחלוקת להשיב עליה ועיקר ההלכה פרק המפקיד והאמת יורה דרכו:

הלכה טז
ב"ד ששמו לבעל חוב עד סוף הפרק. פרק המפקיד (דף לה) :

פרק כג

הלכה א
שטרי חוב המוקדמין כו' עד הרי זה כשר. פרק גט פשוט (דף קעב קעו) וסוף מסכת שביעית (משנה ה') :

הלכה ד
שטר שזמנו כתוב בשבת עד ולא יורשיו. הכל בבבא בתרא פרק גט פשוט:

הלכה יא
בשטרי החובות אינו כן וכו' עד כמו שיתבאר: כתב הראב"ד ז"ל זהו תימה וכו': **ואני** אומר התימה הזה אינו על ר"מ ז"ל כ"א על התלמוד פרק גט פשוט ומרגלא בפומנא לתרוצי בהאי קושי' בכ"מ דאמר לוה לא בעינא לנטורי שובר דילמא מיפסיד או מגניב או דאכלי ליה עכברי ובעינא שלומי זימנא אחריתי הדין עמו אלא היכא דלא אפשר כותבין שובר כדמסיק תלמודא והביאור פרק ששי דהלכות טוען ונטען:

הלכה יב
מי שבלה שטר חובו וכו' כיצד מקיימין לו שטר כו' ואם לא כתבו כן כו' עד שתתקיים עדותן: כתב הראב"ד ז"ל איני יודע מהו וכו': **ואני** אומר כל זמן שלא כתבו ב"ד שהוזקקו לעדותן של עדים הרי ב"ד עדים אחרים והם אחרונים שהרי לא נתקיים עדותן של

ראשונים שהם החתומים ואע"פ שנתקיים עדותן של ב"ד אינו מועיל להם שהם לא ראו ההלואה ולכך קורא אותן ראשונים שכל זמן שלא נתקיים עדותן הוי ליה שטרא חספא בעלמא וכדאסיקנא פרק שני כרב נחמן דאמר אמרינן להו קיימו שטרייכו וחותו לדינא אבל היכא דלא איקיים ההוא שטרא חספא בעלמא הוא. שוב מצאתי לר"מ מקוצי ז"ל שכתב מדעת רבותיו בעלי התוספות ז"ל כלשון ר"מ ז"ל אות באות:

הלכה יד

שטר חוב שנתקרע כו' עד ואם רצה יכתוב שובר. בבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קס"ח) :

הלכה טז

הבא לפרוע כל חובו עד ויכתוב שובר. פ"ק דכתובות ובבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קעא) :

הלכה יז

מי שהוציא שטר חוב במנה כו' עד סוף הפרק. פרק גט פשוט (דף קעב) :

פרק כד

הלכה א

כבר ביארנו ששטר חוב עד לקרות ולחתום. הכל בבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קסז קסח) :

הלכה ו

עדים שאינן יודעים לחתום עד והשטר פסול. פ"ב דגיטין (דף יט) :

הלכה ז

ראש ב"ד שהיה יודע ענין השטר עד מלה מלה: כתב הראב"ד ז"ל שטר מעשה ב"ד עכ"ל: **ואני** אומר גם אנחנו כר"מ ז"ל קבלנו אף בהלכה זו פ"ב דגיטין (דף יט) ומדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל ואמרינן מידי הוא טעמא אלא משום אימתא מה לי הא ומה לי הא:

הלכה ח

שנים שהיו בעיר וכו' עד לנפילה. פרק גט פשוט (דף קעב) :

הלכה י

שנים שהוציא כל אחד וכו' עד סוף הפרק. הכל פרק בתרא דכתובות (דף ק"י) :

פרק כה

הלכה א

המלוה את חבירו וכו' עד שיתן. בבבא בתרא פרק גט פשוט (דף קעו) :

הלכה ד

התנה המלוה עם הערב ואמר לו ע"מ שאפרע וכו' עד שיש נכסים ללוה: כתב הראב"ד ז"ל שבוש הוא שאע"פ וכו': **ואני** אומר ח"ו שאפילו אחד מתלמידיו ישתבש והיא הלכה רווחת סוף בבא בתרא אלא גירסא ספרדית ישרה היתה לו שגורסת אלא חסורי מיחסרא והכי קתני כו' עד תחלה כלשונו ממש בפסקא זו ומלשון אלא דייקינא בכל דוכתא שחוזר ממה שאמר תחלה וגם גורס תחלה בין בנתבע מן הערב תחלה בין בנפרע מן הערב תחלה וסובר כרבו דכל תנאי שבממון קיים והדין עמו ועוד דקיי"ל דכל לישנא יתירא דאתי לטפויי מילתא קאתי ואנחנו אין לנו לשבש שכנגדנו אם מה שראו עיניו לא ראו עינינו וכל שכן שאלמלא הוא לא מצאנו ידינו ורגלינו כד"ן:

הלכה ה

אבל אם אמר לו הלוהו כו' כולן לשון ערבות הן כו' עד ממי שארצה אפרע: כתב הראב"ד ז"ל אף זה שבוש עכ"ל: **ואני** אומר אע"ג דרבוותא פסקו הלכתא כרב הונא דאמר כולן לשון קבלנות הן ר"י אלפס ותלמידו רבי יהוסף הלוי אבן מיגש ורבותינו בעלי התוספות ז"ל ור"מ והראב"ד ז"ל כולן פוסקין כרבא דבתרא הוא אמנם נחלקו בנסחאות פרק גט פשוט כמו שכתבתי כי מה שראה זה שמא לא ראה זו וחשבה לשיבוש:

הלכה ו

ערב של כתובה כו' עד וקבלן של כתובה חייב: אע"פ שנרא"ה שהר"ב השמי"ט השג"ה מתורצ"ת הי"א בכל"ל ההי"א דלעיל:

כתב הראב"ד ז"ל כי האב אע"פ שלא קנו מידו עכ"ל: **ואני** אומר ר"י אלפס ורבותינו בעלי התוספות ז"ל הורו כר"מ ז"ל ואמרו כי כולן צריכין קנין חוץ מערב בשעת מתן מעות ועיקר אלו ההלכות בבבא בתרא פרק גט פשוט ובערכין פרק שום היתומים:

הלכה ז

ראובן שמכר לשמעון שדה ובא לוי וכו' עד וכזה הורו רבותי: כתב הראב"ד ז"ל שבוש הוא זה שאם אמר בשעת מתן מעות משתעבד ואין בערבות משום אסמכתא עכ"ל: **ואני** אומר שמא המקרא לפניו השמיט או נתמהר בקריאתו עד שלא התבוננו דבריו שהרי ר"מ ז"ל עצמו כתב בתחלת זה הפרק אמר לו בשעת מתן מעות הלוהו ואני ערב נשתעבד

ואינו צריך קנין עכ"ל ולפיכך צריך לומר כי זה הדין אינו בשעת מתן מעות וגם מה שכתב שאין בערבות אסמכתא תמה אני אם יצא מפיו שהרי כל השמועה וכל הסוגיא בדינא דאסמכתא אזלא וסוגיא דגרס אמר אמימר ערב משתעבד מחלוקת ר' יהודה ור' יוסי לר' יוסי דאמר אסמכתא קניא ערב משתעבד לר' יהודה דאמר אסמכתא לא קניא ערב לא משתעבד כו' אלא ודאי לא אמרה:

הלכה ח

וכן הערב או הקבלן עד ולפיכך לא נשתעבד. בתשובת הגאונים ז"ל:

הלכה ט

שנים שלוו בשטר אחד עד שלא פירש. ירושלמי במסכת שבועות והביאו ר"י אלפס בהלכות פרק גט פשוט:

הלכה י

שנים שערבו לאחד וכו' עד בשאר החוב: כתב הראב"ד ז"ל אינו מחוור אלא לפי המנהג ולמדין מן העכו"ם לישראל עכ"ל: **ואני** אומר מחלוקת ישנה היא ועיקרה בירושלמי ולכולם יש להם פנים:

הלכה יא

ואחד שערב לשנים עד דין אחד הוא. בתשובת הגאונים ז"ל:

הלכה יג

מי שלא פירש קצב הדבר שערב עד ודברים של טעם הם למבין: כתב הראב"ד ז"ל וא"כ לא ברב ולא במעט וכו': **ואני** אומר גם זה מחלוקת ישנה היא גבי המקבל עליו לזון את בן אשתו ובת אשתו כו':

הלכה יד

מי שאמר לחבירו הלוהו ואני ערב כו' עד ולזה דעתי נוטה: כתב הראב"ד ז"ל דל אסמכתא מהכא וכו': **ואני** אומר הנה הראב"ד ז"ל הלך לפי שיטתו שלמעלה שאין אסמכתא בערבות ואנחנו לפי שיטתנו שהיא עיקר ויסוד לשמועתנו כמו שכתבתי בזה הפרק מה שסלקה בגמרא דחייה בעלמא לרבותא אמרת וגם מה שכתב כאן נפש תחת נפש מחודש ותימה גדול אצלנו:

פרק כו

הלכה א

המלוה את חבירו עד אין הלוה מצוי. פרק גט פשוט (דף קעה)

הלכה ד

מלוה שתבע את הלוה עד ואני אשלם לך. סוף מסכת כתובות (דף קח) ובירושלמי:

הלכה ו

ערב שקידם ופרע לב"ח ה"ז חוזר וגובה מן הלוה וכו' בד"א כשאמר לו לוה וכו' עד חייב לשלם לו כלום: כתב הראב"ד ז"ל אלו דברים שאין הדעת מקבלתן ואין השכל סובלן עכ"ל: **ואני** אומר דעתנו מקבלתן ומישרתן וראייתן מפרק בתרא דכתובות (דף קח) גבי מתני' דהפורע שטר חובו של חבירו כו' דאסיקנא כחנן דאמר הניח מעותיו על קרן הצבי ובירוש' נמי בפורע שטר חובו של חבירו הכי מייתי לה ומה לי ערב פורע ומה לי איניש אחרינא מאחר שפרע שלא ברשות וכן הסכים וכתב הר"מ ז"ל מקוצי מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל וגם ר"י אלפס ז"ל הביא הירושלמי ג"כ בהלכות שם ותדע שדעת רבינו משה ז"ל בכך שהרי סמכו ענין לוין:

וכן הפורע שטר חובו של חבירו עד ומוחל לו. הוא הדבר אשר כתבתי לך מדעת רבינו יצחק אלפס ז"ל ומן הירושלמי סוף כתובות:

מת הלוה וקידם הערב כו' עד והרי הוא נותן חייבין לשלם. בבבא בתרא (דף קעד) פרק גט פשוט:

הלכה ז

כל ערב שבא ליטול עד ולא פרע זה כלום. פרק חזקת הבתים (דף לב) :

הלכה ח

האומר לחבירו וכו' עד כשאר כל טענת הממון. בתשובת הגאונים ז"ל:

הלכה ט

עבד או אשת איש שלוו וכו' עד סוף הפרק. פרק יש נוחלין (דף קלט) דקדקו כן הגאונים ז"ל ואף דין האשה שלותה ואכלה סוף כתובות:

פרק כז

הלכה א

שטר שכתוב בכל לשון עד הרי הן כחרס. פ"ק דגיטין (דף ג) ופ"ב ומייתי מקצתה פ"ב דעדיות:

הורו רבותי שאפילו שט"ח שלהן וכו' עד איני מודה בזה: כתב הראב"ד ז"ל יפה הורו רבותיו וכו': **ואני** אומר גם רבותינו בעלי התוספות ז"ל נחלקו בזה אלו אומרים בכה ואלו אומרים בכה:

אם לא ידעו דייני ישראל וכו' עד שאין לו קול. בגיטין פ"א ופ"ב:

הלכה ג

תיקון שטרי ישראל כו' עד על פיו עושין. הכל פרק גט פשוט (דף קסא) :

הלכה טז

שטר שכתוב בו אסתירא וכו' עד בדבר שאין בו ספק: כתב הראב"ד ז"ל זה שבוש ואינו נוטל אלא אסתירא עכ"ל: **ואני** אומר אינו שבוש אצלנו אלא ישר וכך קבלנו פירוש הנכון פרק גט פשוט ובכל מקום בתלמוד והוא ענין קרוב לטעות בין המעות לאיסרין כדאיתא פרק קמא דקדושין בשמעתין דפרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי אבל לומר שטועין בין איסר אחד למאה מעי דחוק הוא ביותר ואין תולין בכך אלא כמו ממאה למאתים או ממאתים למנה וכדמשמע פרק בית כור וכן הסכימו רבותינו בעלי התוספות והר"ם ז"ל מקוצי מדעתם:

לפיכך כל שטר שיש בו עד סוף הפרק. הכל בב"ב פרק גט פשוט (דף קסה קסו) והרבה מקומות: